

# การจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน: ป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง ตำบลท่าประดู่ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา\*

## THE SUSTAINABLE PARTICIPATORY TOURISM MANAGEMENT OF THUNG HUA MUEANG COMMUNITY FOREST, THA PRADU, NATHAWEE, SONGKHLA PROVINCE

กัญญ์ณิภัฏ สุวรรณอ่อน\*

Kannipat Suwan-on\*

ปทุมวรรณ ทองตราชู

Patumwan Thongtrachou

คณะบริหารธุรกิจ สงขลา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

Hatyai Business School, Songkhla, Hatyai University, Thailand

ดำรงค์ สีทอง

Damrong Seethong

ผู้ประสานงานการท่องเที่ยวโดยชุมชนท่าประดู่

Tha pradu Community-Based Tourism Coordinator, Thailand

\*Corresponding author E-mail kaewkanit@hu.ac.th

### บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาและสาเหตุของแหล่งท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนของป่าชุมชนทุ่งหัวเมืองฯ 2) เสนอแนะแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนของป่าชุมชนทุ่งหัวเมืองฯ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้นำชุมชน ตัวแทนคนในชุมชน ผู้ประกอบการธุรกิจที่พัก ผู้ประกอบการธุรกิจการขนส่ง ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึก ผู้ประกอบการธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดสงขลา หน่วยงานภาครัฐ และนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง จำนวน 20 ท่าน เครื่องมือที่ใช้วิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสำรวจ การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม และการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและการลงพื้นที่ภาคสนาม ได้คัดกรองข้อมูลและตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า และพรรณนาเชิงอุปนัย ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาและสาเหตุของแหล่งท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนของป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง

\* Received 22 April 2023; Revised 22 May 2023; Accepted 25 May 2023

มี 5 องค์ประกอบ (5A'S) ได้แก่ ปัญหาของสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ปัญหาของกิจกรรมการท่องเที่ยว ปัญหาการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ปัญหาของสิ่งอำนวยความสะดวกการท่องเที่ยว และปัญหาของที่พักในแหล่งท่องเที่ยว 2) เสนอแนะแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนของป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง ได้แก่ การพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยมีความร่วมมือทั้ง 3 ภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐบาล ภาคประชาชน และภาคเอกชน เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนและกำหนดมาตรฐานการบริการ และสมาชิกในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการดำเนินการต่าง ๆ เช่น การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อออนไลน์ การร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี และการรักษาสถานที่ สิ่งแวดล้อมให้คงความเป็นธรรมชาติ

**คำสำคัญ:** การจัดการการท่องเที่ยว, แบบมีส่วนร่วม, อย่างยั่งยืน, ป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง จังหวัดสงขลา

## Abstract

The Objectives of this research article were to study problems of tourist attractions of the sustainable participatory tourism of Thung hua mueang community forest and recommendations for the sustainable participatory tourism of Thung hua mueang community forest. The qualitative research methodology and key informants are community leaders, community representatives, hotel operators, transport business operators, souvenir merchandise business operators, food and beverage business operators, tour business entrepreneurs, Songkhla tourism association, government agencies and related academics. Used a method to select 20 persons namely and was used in depth interviews, community survey, participatory and non-participatory observation and focus group. The analysis data from documentary research and field visits, screens and validates data in a triangulation and inductive descriptive. The results showed that 1) The problems in the operation of the tourism business sustainable Thung hua mueang community forest were 5 components (5A'S) problems with tourism attraction, problems with tourism activities, problems with tourism access, problems of tourism facilities and problems with accommodation in tourist spots. 2) Recommendations the guidelines for sustainable tourism management Thung hua mueang community forest consist of the development of tourism network for joint development of 3 sectors: government, public, private sectors to participate in the exchange and set service standards, and

community members should be involved in various actions such as public relations tourist attractions through various online media and preservation of culture and traditions in order to preserve the way of the community, Preserve the place and the environment to be the nature of community forest.

**Keywords:** Tourism Management, Participatory, Sustainable, Thung Hua Mueang Community Forest Songkhla Province

## บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวถือว่าเป็นฟันเฟืองที่สำคัญในการกระตุ้นพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เพราะสามารถนำเงินตราเข้าประเทศได้เป็นจำนวนมาก และมีผลต่อการพัฒนาประเทศเพื่อให้เกิดความยั่งยืนทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม แต่ละประเทศจึงจัดให้มีกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง เช่น ประเทศวันดาใช้การท่องเที่ยวเป็นแรงผลักดันให้เกิดการอนุรักษ์สัตว์ป่า ประเทศเกาหลีใต้ที่ให้ชมธรรมชาติ วิถีชีวิตของคนในประเทศ รวมถึงสถาปัตยกรรมอันเก่าแก่ และประเทศอินโดนีเซีย ก็การท่องเที่ยวที่เน้นวิถีธรรมชาติ เป็นต้น เพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยว ให้กับประเทศของตน และสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ในส่วนของประเทศไทย มีแผนแม่บทที่ขับเคลื่อนการท่องเที่ยว 5 ปี นับตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2560 และนำไปสู่การพัฒนาคู่ขนานกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) ถือได้ว่า ภาคการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมให้บริการ ที่ทำรายได้เข้าประเทศไทยจำนวนมาก จึงทำให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ เพื่อสร้างงานให้กับประชาชน และเพิ่มรายได้ให้แก่ประเทศ สำหรับการท่องเที่ยวชุมชน ก่อให้เกิดการเรียนรู้ และสร้างสรรค์ประโยชน์ทั้งต่อประชาชนในท้องถิ่น และบุคคลต่างถิ่นที่จะนำไปสู่การสร้างประสบการณ์ และกระตุ้นจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเกิดความรัก ความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทยชุมชน (กชนิภา อินทสุวรรณ, 2565) อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนมีอุปสรรคและข้อจำกัดเช่น อุปสรรคและข้อจำกัดในการบริหารจัดการ อุปสรรคและข้อจำกัดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมความสะอาดขั้นพื้นฐานที่ไม่เพียงพอต่อการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว อุปสรรคและข้อจำกัดเกี่ยวกับความร่วมมือของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจ และต้องการการสนับสนุนการให้ความรู้ นั้นหมายความว่าปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นเนื่องจากการจัดการอย่างชัดเจน ต่างคนต่างทำงาน ไม่มีความร่วมมือและเชื่อมโยงกัน (แอนนา สำราญ และคณะ, 2562) อย่างไรก็ตามอุปสรรคและข้อจำกัดเหล่านี้จะหมดไป หากการท่องเที่ยวในชุมชน



เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม เป็นกุญแจหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สร้างเงิน สร้างงานให้กับประเทศและคนในชุมชน

ตำบลท่าประดู่ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา เป็นตำบลที่มีคลองนาทวีไหลผ่านกลางหมู่บ้าน และมีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ คือ ป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง ซึ่งป่าชุมชนสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 นิเวศ คือ ป่าปลูก ซึ่งมีพรรณไม้ที่ปลูกขึ้น ประกอบด้วย ยางนา และตะเคียนทอง ป่าพื้นราบ มีป่าสนและพันธุ์ไม้นานาชนิดสลัดด้วย ทุ่งโล่ง และป่าชุ่มน้ำ พื้นที่ป่าเป็นที่ราบลุ่มบางที่คล้ายป่าพรุมีแอ่งน้ำขังที่เป็นร่องลึกหน่อมมีน้ำขังตลอดปี ในป่ามีพันธุ์พืชที่ใช้เป็นอาหาร พืชสมุนไพรและพืชที่ใช้ในพิธีกรรม (ดำรงค์ ศรีทอง และคณะ, 2559) ป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง ถือได้ว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย ทั้งทัศนียภาพของชุมชนทุ่งหัวเมือง วัตถุประสงค์ วิถีชีวิตของคนในชุมชนทุ่งหัวเมือง และป่าชุมชน เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งหวังให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ วิถีชีวิตของคนในชุมชนเน้นการดำรงชีวิตด้วยความเรียบง่าย ใช้ชีวิตอยู่กับป่าชุมชน ทานอาหารจากพืชผักปลอดสารพิษ เน้นแนวความคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เน้นการอยู่ร่วมกันของคนกับธรรมชาติ เช่น ภูมิปัญญาชุมชน ระบบเศรษฐกิจพอเพียง ฯลฯ แต่อย่างไรก็ตามป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง ตำบลท่าประดู่ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา แม้เป็นสถานที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำนวนมากที่อุดมสมบูรณ์ แต่ยังมีจำนวนนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวน้อย เนื่องจากยังไม่รู้จักแหล่งท่องเที่ยว ขาดสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกการท่องเที่ยว รวมไปถึงปัญหาของที่พักในแหล่งท่องเที่ยวยังมีน้อย

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงทำให้สนใจที่จะศึกษา การจัดการแหล่งท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนของป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง ตำบลท่าประดู่ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา เพื่อศึกษาปัญหาและสาเหตุของแหล่งท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนของป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง ตำบลท่าประดู่ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม และท้ายสุดจะทำให้มีนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น คนในชุมชนมีรายได้จากการจัดกิจกรรม เกิดความเป็นหนึ่งเดียว ช่วยเหลือกัน เพื่อเกิดความยั่งยืนต่อไป

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาปัญหาและสาเหตุของแหล่งท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนของป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง ตำบลท่าประดู่ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา
2. ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนของป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง ตำบลท่าประดู่ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

## วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยประยุกต์แบบมีส่วนร่วม ด้วยการศึกษารายบุคคล งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องจากการทบทวนวรรณกรรม การลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อสำรวจชุมชน การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต และการสนทนากลุ่ม

2. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้นำชุมชน ตัวแทนคนในชุมชน ผู้ประกอบการธุรกิจที่พัก ผู้ประกอบการธุรกิจการขนส่ง ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายสินค้า และของที่ระลึก ผู้ประกอบการธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดสงขลา หน่วยงานภาครัฐ และนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง รวมจำนวน 20 ท่าน เลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสำรวจ การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม และการสนทนากลุ่ม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการดังนี้ 1) สำรวจชุมชน (Community Survey) ด้วยการจดบันทึกรวบรวม โดยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) 2) สัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interviews) โดยแนวทางในการกำหนดกรอบคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ (Main Questions) ที่ได้มาจากการศึกษาทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี ภายใต้บรรยากาศการสนทนาที่เป็นกันเอง ด้วยการจดบันทึกและบันทึกเสียง จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) 3) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ด้วยการจดบันทึก บันทึกเสียง และจัดทำแผนผังความคิด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดำเนินการดังนี้ 1) ทดสอบความเที่ยงตรงของข้อมูลผู้วิจัย ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ซึ่งได้รวบรวมข้อมูลจาก 3 แหล่งคือ 1.1) ด้านข้อมูล (Data Triangulation) ข้อมูลที่ได้นำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลเดิม แหล่งข้อมูลมีความหลากหลาย หรือพิจารณาเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้มาจากบุคคลกับที่ได้มาจากการสำรวจเอกสารจากข้อมูลทุติยภูมิ 1.2) ด้านวิธีวิจัย (Method Triangulation) จากแหล่งข้อมูลจริงจากประสบการณ์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม 1.3) ด้านผู้สอบถาม (Investigator Triangulation) เก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล รวมถึงร่วมตรวจสอบบทวิเคราะห์ และบทสรุปในการวิจัย เพื่อให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือ ถูกต้องตามหลักวิชาการ 2) วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลภาคสนามที่ได้รวบรวมจากการสำรวจ การสังเกต การสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย และแบบประเมินมาตรวจสอบความถูกต้องของ

ข้อมูล คัดกรองข้อมูล และแยกเป็นประเด็นต่าง ๆ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นที่ค้นพบ และนำมาพรรณนาเชิงอุปนัย (Inductive)

## ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

1. การศึกษาปัญหาและสาเหตุของแหล่งท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง ตำบลท่าประดู่ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ทำให้ทราบถึงปัญหาในการดำเนินงานตามองค์ประกอบการท่องเที่ยว 5 องค์ประกอบ (5A'S) ได้แก่ ปัญหาของสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ปัญหาของกิจกรรมการท่องเที่ยว ปัญหาการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ปัญหาของสิ่งอำนวยความสะดวกการท่องเที่ยว และปัญหาของที่พักในแหล่งท่องเที่ยว สรุปรายละเอียดได้ดังนี้

1.1 ปัญหาของสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง หมายถึง ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งดึงดูดใจประเภทวัฒนธรรม เช่น ธรรมชาติที่ห้อมล้อมด้วยป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง มีสระน้ำขนาดใหญ่ โดยมีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ วัดที่เก่าแก่ รวมไปถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชน วัฒนธรรมด้านอาหารที่เน้นผักปลอดสารพิษ ความเป็นธรรมชาติ สำหรับปัญหาสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง ดังข้อมูลในตารางที่ 1

**ตารางที่ 1** แสดงการวิเคราะห์ปัญหาของสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง

ปัญหาของสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชน	สาเหตุปัญหาของสิ่งดึงดูดใจ	ผลกระทบของสิ่งดึงดูดใจ	แนวทางการแก้ไขปัญหา
1. ปัญหาด้านการเป็นหนึ่งเดียวของคนในชุมชนบางกลุ่ม	คนในชุมชนบางกลุ่มยังไม่เห็นความสำคัญของการรวมกลุ่ม	ส่งผลให้ขาดการทำงานเป็นหนึ่งเดียวกัน	การจัดประชุมบ่อย ๆ อบรมให้ความรู้เพื่อให้คนในชุมชนส่วนมาก มีส่วนร่วมตัดสินใจ และการเป็นหนึ่งเดียว
2. ปัญหาด้าน Landmark หรือ จุด check in ใหม่ ๆ	ยังไม่ได้รับการพัฒนาจุด Landmark หรือ จุด check in ใหม่ ๆ	ส่งผลให้ไม่มีจุดดึงดูดความสนใจต่อการท่องเที่ยว	สร้าง Landmark หรือ จุด check in ใหม่ ๆ ที่เชื่อมโยงกับวิถีชุมชน เพื่อดึงดูดใจต่อนักท่องเที่ยว

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า การวิเคราะห์ปัญหาของสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง แสดงให้เห็นถึงปัญหาด้านการเป็นหนึ่งเดียวของคนในชุมชน เนื่องจากคนในชุมชนยังไม่เห็นสำคัญของการรวมกลุ่ม ส่งผลให้ขาดการทำงานเป็นหนึ่งเดียวกัน จึงต้องอบรมให้ความรู้ เพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของการเป็นหนึ่งเดียวของคนในชุมชน เพราะถ้าคนในชุมชนสามารถเป็นหนึ่งเดียว มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ รู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน รู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญต่อชุมชน จะนำมาซึ่งความตั้งใจ ท่วมเท ร่วมมือร่วมใจในการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาร่วมกันของชุมชน ท้ายสุดจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของสมาชิกในชุมชน และปัญหา Landmark หรือ จุด check in ใหม่ ๆ ที่ยังไม่ได้รับการพัฒนา จึงต้องสร้าง Landmark หรือจุด check in ใหม่ ๆ ที่เชื่อมโยงกับวิถีชุมชน เพื่อดึงดูดใจต่อนักท่องเที่ยว รวมถึงการดูแลความสะอาด สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อดึงดูดใจต่อนักท่องเที่ยว

1.2 ปัญหาของกิจกรรม (Activities) ซึ่งกิจกรรมที่ดึงดูดให้เกิดการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเช่น การเดินป่าชุมชน เดินชมวิถีชีวิตของคนในชุมชน การเรียนรู้ศูนย์เรียนรู้ และการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากชุมชน รวมถึงการนั่งรถคาริเบียนเพื่อชมทัศนียภาพของชุมชนทุ่งหัวเมือง เป็นต้น เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมเรียนรู้กับชุมชนมากขึ้นในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน ทั้งด้านการอนุรักษ์ วัฒนธรรม และประเพณีของชุมชนที่บรรพบุรุษกระทำสืบต่อเนื่องกันมาจนถึงปัจจุบัน สำหรับปัญหากิจกรรมทางการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง ดังข้อมูลในตารางที่ 2

**ตารางที่ 2** แสดงการวิเคราะห์ปัญหาของกิจกรรมทางการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง

ปัญหาของกิจกรรมทางการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชน	สาเหตุปัญหาของกิจกรรมทางการท่องเที่ยว	ผลกระทบของปัญหากิจกรรมทางการท่องเที่ยว	แนวทางการแก้ไขปัญหา
1. ปัญหาด้านการกำหนดค่าบริหารจัดการให้แก่คนในชุมชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับกิจกรรมการท่องเที่ยว	คนในชุมชนไม่เห็นถึงผลตอบแทนที่ได้รับ	ส่งผลให้ไม่สามารถกระตุ้นให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวได้	กำหนดเกณฑ์ และมาตรฐานการรับผลประโยชน์จากกิจกรรมที่ชุมชนได้จัดทำขึ้น เพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนได้รับผลประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยว

**ตารางที่ 2** แสดงการวิเคราะห์ปัญหาของกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง (ต่อ)

ปัญหาของกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชน	สาเหตุปัญหาของกิจกรรมการท่องเที่ยว	ผลกระทบของปัญหากิจกรรมการท่องเที่ยว	แนวทางการแก้ไขปัญหา
2. ปัญหาด้านมาตรฐานการให้บริการของผู้ประกอบการในการบริการลูกค้า	ผู้ประกอบการขาดทักษะและการบริการที่มีมาตรฐาน	ส่งผลให้ความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการที่นักท่องเที่ยวได้รับลดน้อยลง	กำหนดมาตรฐานคุณภาพการให้บริการ โดยนำเครื่องมือ SERVQUAL 5 มิติ เป็นแนวทางพัฒนาคุณภาพการบริการ
3. ปัญหาด้านปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยว	ยังไม่มีความโดดเด่นของกิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งปี	ส่งผลให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวเพียงบางช่วงเท่านั้น	กำหนดปฏิทินการท่องเที่ยว โดยมีจุดเด่นของแต่ละเดือน เพื่อประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวตลอดปี

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า การวิเคราะห์ปัญหาของกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง แสดงให้เห็นถึงปัญหาด้านการกำหนดค่าบริหารจัดการให้แก่คนในชุมชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับกิจกรรมการท่องเที่ยว เนื่องจากคนในชุมชนไม่เห็นถึงผลตอบแทนที่ได้รับ ส่งผลให้ไม่สามารถกระตุ้นให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ จึงต้องกำหนดเกณฑ์ และมาตรฐานการรับผลประโยชน์จากกิจกรรมที่ชุมชนได้จัดทำขึ้น เพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนได้รับผลประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยว รวมถึงกำหนดให้มีเงินกองกลางภายในชุมชน เพื่อนำมาบริหารจัดการภายในชุมชนให้มีมาตรฐานเพิ่มมากขึ้นต่อไป ท้ายสุดคนในชุมชนจะมีส่วนร่วมในการคิดกิจกรรมของชุมชนให้ดีขึ้นทุกปี และปัญหาด้านมาตรฐานการให้บริการของผู้ประกอบการในการบริการลูกค้า เนื่องจากผู้ประกอบการขาดทักษะและการบริการที่มีมาตรฐาน ส่งผลให้ความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการที่นักท่องเที่ยวได้รับลดน้อยลง จึงกำหนดมาตรฐานคุณภาพการให้บริการโดยนำเครื่องมือ SERVQUAL 5 มิติ มาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริการ และเมื่อนักท่องเที่ยวมาใช้บริการเกิดความประทับใจ และเกิดประชาสัมพันธ์กันต่อเนื่อง ทำให้มีนักท่องเที่ยวรายใหม่มาเที่ยวเพิ่มมากขึ้น หรือนักท่องเที่ยวเก่าสามารถมาเที่ยวซ้ำ เพื่อเพิ่มมูลค่า เพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชน ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ยั่งยืน และปัญหาด้านปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยว ที่ยังไม่มีความโดดเด่นของกิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งปี ส่งผลให้นักท่องเที่ยวมา

เที่ยวเพียงบางช่วงเท่านั้น จึงแก้ปัญหาโดยการกำหนดปฏิทินการท่องเที่ยว โดยมีจุดเด่นของแต่ละเดือน เพื่อประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวตลอดทั้งปี เช่น ถึงจะมีเขตห้ามล่า เขตรักษาพันธุ์ แต่เน้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ใช้ตัวกิจกรรมเป็นตัวเชื่อมโยง เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยว เช่น การรู้เรื่องป่า พันธุ์ไม้ สัตว์ อัตลักษณ์ของป่าในพื้นที่ราบ 1,000 ไร่ ดังนั้น จุดขาย คือการนำเสนอป่าราบ การเดินป่าโดยไม่ต้องขึ้นเขา การเดินป่าที่มีสัญญาณโทรศัพท์ มีบัวดิน ข้าวหม้อแกงลิง

สนทราย เสม็ดแดง เป็นต้น

1.3 ปัญหาด้านการเข้าถึง (Access) ด้วยการเคลื่อนย้ายนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่น การจัดทำแผนที่ หรือผังเส้นทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ การกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับในการติดตั้งป้ายประชาสัมพันธ์ในแหล่งท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่าง ๆ ทั้งช่องทางออนไลน์ และออฟไลน์ เพื่อให้เกิดความสะดวกรบายเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวกมากขึ้น สำหรับปัญหาด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวของป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง ดังข้อมูลในตารางที่ 3

**ตารางที่ 3** แสดงการวิเคราะห์ปัญหาการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง

ปัญหาการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชน	สาเหตุปัญหาการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	ผลกระทบของปัญหาการเข้าถึงท่องเที่ยว	แนวทางการแก้ไขปัญหา
1. ปัญหาป้ายบอกทางยังไม่มีความโดดเด่น	ขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ	การเดินทางของนักท่องเที่ยวไม่สะดวกต่อการท่องเที่ยว	พัฒนาการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เช่น การปรับป้ายบอกเส้นทางการไปแหล่งท่องเที่ยวให้มีขนาดใหญ่ขึ้น และการเพิ่มรถโดยสารสาธารณะเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปถึงแหล่งท่องเที่ยวได้
2. ปัญหาการขนส่งมวลชนเพื่อเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยว			
3. ปัญหาด้านช่องทางออนไลน์ เช่น เพจ ที่ไม่โดดเด่น และทันสมัย	ผู้ประกอบการ และแอดมิน ขาดความรู้และทักษะในการจัดทำช่องทาง การสื่อสารออนไลน์	ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวลดน้อยลง	การอบรมให้ความรู้และฝึกปฏิบัติเพื่อการบริหารจัดการเพจของชุมชนให้มีข้อมูลที่ทันสมัยตลอดเวลา

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า การวิเคราะห์ปัญหาการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง แสดงให้เห็นถึงปัญหาป้ายบอกทางยังไม่มีมีความโดดเด่น และปัญหาการขนส่งมวลชนเพื่อเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ ส่งผลให้การเดินทางของนักท่องเที่ยวไม่สะดวกต่อการท่องเที่ยว จึงต้องพัฒนาการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เช่น การปรับป้ายบอกเส้นทางไปแหล่งท่องเที่ยวให้มีขนาดใหญ่ขึ้น และการเพิ่มรถโดยสารสาธารณะเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวได้ เพื่อให้เกิดความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยว และปัญหาด้านช่องทางออนไลน์ เช่น เพจ ที่ไม่โดดเด่น ไม่ทันสมัย เนื่องจากผู้ประกอบการ และแอดมินเพจชุมชนขาดความรู้ และทักษะในการจัดทำช่องทางสื่อสารออนไลน์ ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวน้อยลง จึงต้องมีการอบรมให้ความรู้ และฝึกปฏิบัติเพื่อให้บริหารจัดการเพจของชุมชน เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ และจัดการข้อมูล ให้ทันสมัยตลอดเวลา

1.4 ปัญหาด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) สิ่งอำนวยความสะดวกด้วยการบริการขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยว และจัดขึ้นเพื่อเอื้อประโยชน์และอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต ร้านอาหารและเครื่องดื่ม สถานรักษาพยาบาล เป็นต้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ นักท่องเที่ยว โดยในส่วนของป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง มีสิ่งอำนวยความสะดวกได้แก่ ลานจอดรถ ที่นั่งสาธารณะ ร้านอาหาร โรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชินีนาถ เป็นต้น สำหรับปัญหาด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง ดังข้อมูลในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์ปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกของการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง

ปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกของการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชน	สาเหตุปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกของการท่องเที่ยว	ผลกระทบของปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกของการท่องเที่ยว	แนวทางการแก้ไขปัญหา
1. ปัญหาขาดหน่วยงานกลางในการประสานงาน และเชื่อมโยงในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวแบบบูรณาการ	ขาดการบูรณาการเชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงาน สถานประกอบการ	การประสานงานของนักท่องเที่ยวที่ไม่สามารถติดต่อแบบ One Stop Service และได้ข้อมูลครบถ้วน	กำหนดหน่วยงานกลางในการประสานงาน และให้บริการแบบครบวงจร เพื่อให้ นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ

#### ตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์ปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกของการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง (ต่อ)

ปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกของการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชน	สาเหตุปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกของการท่องเที่ยว	ผลกระทบของปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกของการท่องเที่ยว	แนวทางการแก้ไขปัญหา
2. ปัญหาถนนเส้นทางคมนาคมของแหล่งท่องเที่ยว การไฟฟ้าที่ยังไม่ครอบคลุมถึงแหล่งท่องเที่ยว	ขาดการสนับสนุนจากรัฐ	การเดินทางของนักท่องเที่ยวยากลำบากในการท่องเที่ยว	เสนอแนะแนวทางให้ภาครัฐเพิ่มงบประมาณการซ่อมแซมเส้นทางคมนาคม และเพิ่มเติมไฟฟ้า เพื่อสะดวกต่อนักท่องเที่ยว

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า การวิเคราะห์ปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกของการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชน แสดงให้เห็นถึงปัญหาขาดหน่วยงานกลางในการประสานงาน และเชื่อมโยงในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวแบบบูรณาการ โดยขาดการบูรณาการเชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงาน สถานประกอบการ ส่งผลให้การประสานงานของนักท่องเที่ยวที่ไม่สามารถติดต่อแบบ One Stop Service และได้ข้อมูลครบถ้วน เสนอแนะการกำหนดหน่วยงานกลางในการประสานงาน และให้บริการแบบครบวงจร เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ รวมถึงปัญหาด้าน เส้นทางคมนาคมของแหล่งท่องเที่ยว การไฟฟ้าที่ยังไม่ครอบคลุมถึงแหล่งท่องเที่ยว โดยขาดการสนับสนุนจากรัฐ ส่งผลให้ การเดินทางของนักท่องเที่ยวยากลำบากในการท่องเที่ยว เสนอแนะแนวทางให้ภาครัฐเพิ่มงบประมาณการซ่อมแซมเส้นทางคมนาคม และเพิ่มเติมไฟฟ้า เพื่อสะดวกต่อนักท่องเที่ยว

1.5 ปัญหาด้านที่พัก (Accommodation) ซึ่งสถานที่ที่จัดไว้เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้าพักได้อย่างเพียงพอ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว โดยที่พักรจะต้องมีความเป็นธรรมชาติ บริการดี สิ่งแวดล้อมบริเวณที่พักดี มีการดูแลผู้ที่เข้ามาพักในด้านชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงการมีส่วนร่วมสร้างธุรกิจใหม่ ๆ เช่น โฮมสเตย์แบบครัวเรือนที่มีความเป็นเอกลักษณ์ มีกลิ่นอายวิถีชีวิตชุมชน เพื่อให้เกิดความพึงพอใจ ความสะดวก และความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว สำหรับปัญหาด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง ดังข้อมูลในตารางที่ 5



## ตารางที่ 5 แสดงการวิเคราะห์ปัญหาด้านที่פקของการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของ ป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง

ปัญหาที่פקของการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชน	สาเหตุปัญหาที่פקของการท่องเที่ยว	ผลกระทบของปัญหาที่פקการท่องเที่ยง	แนวทางการแก้ไขปัญหา
1. ปัญหาโฮมสเตย์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวมีจำนวนจำกัด	ผู้ประกอบการในพื้นที่มีการสร้างโฮมสเตย์ที่פקจำนวนน้อย	ส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว	สร้างเครือข่ายความร่วมมือผู้ประกอบการท่องเที่ยวในชุมชน
2. ปัญหามาตรฐานการบริการของผู้ประกอบการที่פקที่มีอยู่	ขาดการอบรมมาตรฐานการบริการผู้ประกอบการที่פק	ส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว	เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และกำหนดมาตรฐานการบริการ

จากตารางที่ 5 แสดงการวิเคราะห์ปัญหาด้านที่פקของการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชน แสดงให้เห็นถึงปัญหาโฮมสเตย์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวมีจำนวนจำกัด ทำให้ผู้ประกอบการในพื้นที่มีการสร้างโฮมสเตย์ที่פקจำนวนน้อยและปัญหามาตรฐานการบริการของผู้ประกอบการที่פקที่มีอยู่ เนื่องจากขาดการอบรมมาตรฐานการบริการของผู้ประกอบการที่פק ซึ่งทั้ง 2 ปัญหาส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ดังนั้นจึงสร้างเครือข่ายความร่วมมือของผู้ประกอบการท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และกำหนดมาตรฐานการบริการ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวก รู้สึกถึงความปลอดภัย และท้ายสุดเกิดความพึงพอใจเพิ่มมากขึ้น

2. เสนอแนะแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนของป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง ตำบลท่าประดู่ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา จากการประชุมร่วมกันกับคนในชุมชนเพื่อถอดบทเรียน และคืนข้อมูลกลับไปแก่คนในชุมชนบ้านทุ่งหัวเมือง ซึ่งคนในป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง มีความพึงพอใจในการแก้ไขปัญหาด้านการเป็นหนึ่งเดียวของคนในชุมชน อยู่ในระดับดี และให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ มีการแบ่งงานกันทำ กำหนดผลตอบแทน โดยการแบ่งรายได้ให้แก่สมาชิกในชุมชน ทำให้มีคนมาร่วม และช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม คนในชุมชนให้ความเห็นชอบในแนวทางแก้ไขดังกล่าว และนำไปสู่ความเข้มแข็งของสมาชิกในชุมชน เพื่อรองรับวิถีชีวิตแบบ new normal อย่างไรก็ตามได้มีการกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง อย่างยั่งยืน ได้แก่

2.1 ควรมีการพัฒนาเครือข่าย ทั้งภาครัฐบาล ภาคประชาชน และภาคเอกชน เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนและกำหนดมาตรฐานการบริการ โดยดำเนินการต่าง ๆ ดังนี้ 1) วางแผนขับเคลื่อนการจัดการท่องเที่ยวของป่าชุมชนทุ่งหัวเมืองอย่างต่อเนื่อง 2) การพัฒนา ปรับปรุงและบูรณะสถานที่ท่องเที่ยว เช่น ป่าชุมชน วัด และส่งเสริมแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรม

ขนบธรรมเนียมประเพณีของป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง เพื่อให้มีความสวยงาม 3) การจัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อทำหน้าที่ดูแลการท่องเที่ยวในป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง การประสานงาน และให้บริการแบบครบวงจร เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ 4) จัดสรรงบประมาณในการบูรณะ ซ่อมแซม และบริหารจัดการการท่องเที่ยวของป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง 5) การอบรมให้สมาชิกในชุมชนมีองค์ความรู้ครอบคลุมตั้งแต่ด้านการบริหารจัดการ ด้านการตลาด ด้านการผลิต ด้านบัญชีการเงิน และการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ ร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย เพื่อให้สมาชิกในป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง สามารถบริหารจัดการได้อย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิผล และ 6) การสร้างนวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง โดยการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งในการเดินทางพัฒนาแอปพลิเคชันที่อำนวยความสะดวก ระบบความปลอดภัย สุขอนามัย รวมถึงเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่อำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว

2.2 สมาชิกในป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง ควรมีส่วนร่วมในการดำเนินการต่าง ๆ ดังนี้ 1) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง ผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ 2) ร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง เพื่อให้คงกลิ่นอายของวิถีชุมชน และไม่ให้สูญหายไปจากป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง 3) ร่วมดูแล อนุรักษ์ รักษาสถานที่เก่าแก่ และสิ่งแวดล้อมให้คงความเป็นธรรมชาติ ของป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง

## อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการศึกษาปัญหาแหล่งท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง ตำบลท่าประดู่ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา สรุปการอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 ปัญหาของสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง คือ ปัญหาด้านการเป็นหนึ่งเดียวของคนในชุมชน และปัญหา Landmark หรือ จุด check in ใหม่ ๆ ที่ยังไม่ได้รับการพัฒนา สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรมณฑท์ พร้อมเพียรพันธ์ และสยาม คำปรีดา นั่นคือ จัดการประชุมบ่อย ๆ เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจ การพัฒนาประเพณีวัฒนธรรมแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการสร้างแลนด์มาร์คใหม่เพื่อดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยว (พัชรมณฑท์ พร้อมเพียรพันธ์ และสยาม คำปรีดา, 2565) และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัทรา สังข์ทอง และคณะ นั่นคือ หากชาวบ้านในชุมชนมีอัธยาศัยดี มีความรักใคร่กันในชุมชน มีภูมิปัญญาชาวบ้าน วิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่มีเสน่ห์ และมีการต้อนรับนักท่องเที่ยวอย่างมีเมตริจิต ทำให้ชุมชนมีเอกลักษณ์สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ (สุภัทรา สังข์ทอง และคณะ, 2564)



1.2 ปัญหาของกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง คือ ปัญหาด้านการกำหนดค่าบริหารจัดการให้แก่คนในชุมชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับกิจกรรมการท่องเที่ยว ปัญหาด้านมาตรฐานการให้บริการของผู้ประกอบการในการบริการลูกค้า และปัญหาด้านปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของ กชนิภา อินทสุวรรณ นั้นคือ กิจกรรมการท่องเที่ยวควรมีความหลากหลายและตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อเกิดความน่าสนใจต่อการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น (กชนิภา อินทสุวรรณ, 2565) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รณพรหม ชุนงาม และคณะ นั้นคือ หากมีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่แท้จริง จะทำให้ชุมชนมีปริมาณเงินหมุนเวียนและเกิดโอกาสทางเศรษฐกิจชุมชน อีกทั้งคนในชุมชนจะเกิดความภาคภูมิใจต่อไป (รณพรหม ชุนงาม และคณะ, 2565) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Dodds, R., & Butler, R.W., Fennell, D.A., & Cooper, C. นั้นคือ การกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมสู่ชุมชน ทำให้เกิดการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Dodds, R., & Butler, R.W., 2019); (Fennell, D.A., & Cooper, C., 2020)

1.3 ปัญหาการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง คือ ปัญหาป้ายบอกทางยังไม่มีเครื่องหมายโดดเด่น ปัญหาการขนส่งมวลชนเพื่อเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยว และปัญหาด้านช่องทางออนไลน์ เช่น เพจ ที่ไม่โดดเด่น ไม่ทันสมัย เนื่องจากผู้ประกอบการ และแอดมินเพจชุมชนขาดความรู้ และทักษะในการจัดทำช่องทางสื่อสารออนไลน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัทรา สังข์ทอง และคณะ นั้นคือ ป้ายบอกทางมายังแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมในชุมชนต่าง ๆ ยังไม่มีความชัดเจน ซึ่งถือเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง (สุภัทรา สังข์ทอง และคณะ, 2564)

1.4 ปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกของการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชน คือ ปัญหาขาดหน่วยงานกลางในการประสานงาน และเชื่อมโยงในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวแบบบูรณาการ รวมถึงปัญหาถนน เส้นทางคมนาคมของแหล่งท่องเที่ยว การไฟฟ้าที่ยังไม่ครอบคลุมถึงแหล่งท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของ กชนิภา อินทสุวรรณ นั้นคือ การให้บริการข้อมูลต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยว รวมถึงสิ่งบริการขั้นพื้นฐานต่าง ๆ เช่น ระบบไฟฟ้า ประปา สถานรักษาพยาบาล ร้านอาหาร และร้านค้าต่าง ๆ เป็นต้น เป็นสิ่งจำเป็นต่อการท่องเที่ยว เพราะนักท่องเที่ยวจะพิจารณาถึงสิ่งอำนวยความสะดวกในระหว่างการท่องเที่ยวด้วย (กชนิภา อินทสุวรรณ, 2565)

1.5 ปัญหาด้านที่พักของการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชนคือ ปัญหาโฮมสเตย์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวมีจำนวนจำกัด และปัญหามาตรฐานการบริการของผู้ประกอบการที่พักที่มีอยู่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนกฤต ยอดอุดม และคณะ นั้นคือ ปัญหามาตรฐานของผู้ประกอบการที่พัก ที่ขาดการอบรมของมาตรฐานการบริการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว (ธนกฤต ยอดอุดม และคณะ, 2564) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรสวรรค์ บุญสถิต และคณะ นั้นคือ ผู้ประกอบการต้องมีความรู้ ทักษะด้านต่าง ๆ

และนำกลยุทธ์ทางการตลาดและสร้างสรรค์รูปแบบบริการที่ใหม่ ๆ แตกต่างจากคู่แข่ง มาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการ เพื่อให้ได้มาตรฐานการบริการที่ดี และตรงตามความต้องการของผู้บริโภค (พรสวรรค์ บุญสถิต และคณะ, 2563) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันทิกา หิรัญเทศ นั่นคือที่พักมีบรรยากาศไม่เหมาะสม จึงต้องปรับปรุงบรรยากาศ และเพิ่มมาตรฐานการบริการ (วันทิกา หิรัญเทศ, 2565) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัทรา สังข์ทอง และคณะ นั่นคือ การจัดสรรที่พักแบบโฮมสเตย์ท้องถิ่นถือเป็นการเพิ่มทางเลือกให้แก่นักท่องเที่ยวและสร้างโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ใกล้ชิดกับวิถีชีวิตของชุมชนได้มากขึ้นด้วย (สุภัทรา สังข์ทอง และคณะ, 2564)

2. เสนอแนะแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนของป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง ตำบลท่าประดู่ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ได้มีแนวทางไว้ดังนี้ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวถือเป็นแหล่งกระตุ้นให้มีการนำเอาทรัพยากรของประเทศไปใช้เพื่อประโยชน์สูงสุด ดังนั้น องค์ประกอบของการท่องเที่ยว (5 A'S) ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในยุคที่ต้องเผชิญกับปัญหาทางด้านโควิด-19 และเพื่อรองรับวิถีชีวิตแบบ new normal จึงมีการกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง ตำบลท่าประดู่ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลาอย่างยั่งยืนนั่นคือ 1) มีการพัฒนาเครือข่าย ทั้ง 3 ภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐบาล ภาคประชาชน และภาคเอกชน เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนและกำหนดมาตรฐานการบริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนภฤต ยอดอุดม และคณะ นั่นคือหลาย ๆ ปัญหา ที่เกิดขึ้นในชุมชน ไม่สามารถแก้ไขได้เพียงภาคส่วนใด ภาคส่วนหนึ่ง หากมีการร่วมมือกันพัฒนาทั้ง 3 ภาคส่วนคือ ภาครัฐบาล ภาคประชาชน และภาคเอกชน และสร้างสมดุลของกระบวนการมีส่วนร่วม สามารถสร้างความภาคภูมิใจให้กับชุมชนได้ (ธนภฤต ยอดอุดม และคณะ, 2564) นอกจากนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ แพรดาว พุพาณิชย์พฤกษ์ คือ การร่วมมือกันทั้ง 3 ภาคส่วนคือ ภาครัฐบาล ภาคประชาชน และภาคเอกชน ทำให้เกิดความรักความสามัคคี ความเห็นอกเห็นใจกันของคนในชุมชน เกิดการมีส่วนร่วม และสนับสนุนซึ่งกันและกัน ส่งผลให้สามารถสร้างความยั่งยืนให้กับแหล่งท่องเที่ยวได้ (แพรดาว พุพาณิชย์พฤกษ์, 2559) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กชนิภา อินทสุวรรณ์ นั่นคือ การมีชุมชนสัมพันธ์ที่ดี ถือเป็นหลักของการดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว (กชนิภา อินทสุวรรณ์, 2565) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุวรรณ กมลสินธุ์ และคณะ นั่นคือ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยแบ่งออกเป็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานของคนในชุมชน พบว่าการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนทั้ง 4 ข้อ มีความสำคัญต่อการจัดการท่องเที่ยว และสามารถพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในชุมชนได้ (จารุวรรณ กมลสินธุ์ และคณะ, 2564)

## สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า 1) ปัญหาแหล่งท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง ตำบลท่าประดู่ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา มีปัญหาในการดำเนินงานตามประกอบการท่องเที่ยว 5 องค์ประกอบ (5A'S) ได้แก่ ปัญหาของสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ปัญหาของกิจกรรมการท่องเที่ยว ปัญหาการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ปัญหาของสิ่งอำนวยความสะดวกการท่องเที่ยว และปัญหาของที่พักในแหล่งท่องเที่ยว 2) แนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง ตำบลท่าประดู่ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลาอย่างยั่งยืน โดยการพัฒนาเครือข่าย ทั้ง 3 ภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐบาล ภาคประชาชน ภาคเอกชน และส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการต่าง ๆ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวถือเป็นแหล่งกระตุ้นให้มีการนำเอาทรัพยากรของประเทศไปใช้เพื่อประโยชน์สูงสุด การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนทุกภาคส่วน มีความสำคัญต่อการจัดการท่องเที่ยว และสามารถพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในชุมชนได้ ดังนั้น จึงมีข้อเสนอแนะคือ 1) ควรศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องความพึงพอใจ หรือความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีผลต่อการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อนำข้อมูลมาต่อยอดและพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความเข้มแข็ง แบบยั่งยืนต่อไป

## เอกสารอ้างอิง

- กชนิภา อินทสุวรรณ. (2565). โควิด-19: การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์., 11(1), 416-424.
- จารุวรรณ กมลสินธุ์ และคณะ. (2564). การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี. วารสารวิชาการ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก, 7(2), 375-388.
- ดำรงค์ ศรีทอง และคณะ. (2559). การศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ป่าชุมชนอย่างมีส่วนร่วม กรณีศึกษาป่าชุมชนทุ่งหัวเมือง ตำบลท่าประดู่ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา. ใน รายงานการวิจัย. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ชนกฤต ยอดอุดม และคณะ. (2564). การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอพรหมคีรี อำเภอนบพิตำ และอำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6(3), 209-220.
- พรสวรรค์ บุญสถิต และคณะ. (2563). พอสเทล: เทรนด์ใหม่ของธุรกิจโรงแรมในยุคไทยแลนด์ 4.0. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ฯ, 7(1), 301-317.

- พัชรมณต์ พร้อมเพียรพันธ์ และสยาม ดำปรีดา. (2565). การจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม ชุมชนไทหล่มในเขตเทศบาลเมืองหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์. วารสารวิจัยวิชาการ, 5(3), 215-224.
- แพรดาว พุพานิชย์พฤกษ์. (2559). กรอบนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา เกาะช้างจังหวัดตราด. วารสารการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, 3(1), 39-64.
- รณพรหม ชุนงาม และคณะ. (2565). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนในยุคดิจิทัล. วารสารศิลปการจัดการ, 6(2), 949-968.
- วันทิกา หิรัญเทศ. (2565). ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อระดับปัญหาของการท่องเที่ยวในชุมชนตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร ตามองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว 6As. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ, 8(2), 66-81.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐ (ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา). กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.
- สุภัทรา สังข์ทอง และคณะ. (2564). การศึกษากิจกรรมเพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ ตำบลเขาคราม อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 17(1), 24-46.
- แอนนา สำราญ และคณะ. (2562). การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมฝั่งอันดามัน. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, 15(2), 70-85.
- Dodds, R., & Butler, R.W. (2019). *Overtourism: Issues, Realities and Solutions*. Berlin: Walter de Gruyter.
- Fennell, D.A., & Cooper, C. (2020). *Sustainable Tourism: Principles, Contexts and Practices*. Bristol: Channels View Publications.